Examen VWO

2010

tijdvak 2
woensdag 23 juni
9.00 - 12.00 uur

geschiedenis

tevens oud programma — **geschiedenis**

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 25 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 78 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Dynamiek en stagnatie in de Republiek

Gebruik bron 1.
Twee uitspraken:
Met deze bevolkingsgegevens van het gewest Holland in het westen en het gewest Overijssel in het oosten van de Republiek kun je laten zien dat:
1 er sprake is van een verschuiving van het economisch zwaartepunt tussen de vijftiende en de achttiende eeuw van het westen naar het oosten van de Republiek en
2 het begrip "Zilveren Eeuw" juist lijkt te zijn voor de Republiek als geheel, maar niet voor alle gewesten.

4p **1** Ondersteun en verklaar beide uitspraken.

Uit bron 1 blijkt, dat de oudste gegevens over de bevolking niet uit het westen, maar uit Overijssel komen. Dit is te verklaren vanuit de verschillende economisch-historische ontwikkeling van de land- en zeegewesten.

2p **2** Leg dit uit.

Vanaf 1575 verschoof het handelscentrum in de Nederlanden naar Amsterdam.

2p **3** Leg uit waardoor het ontstaan van de gecommercialiseerde Hollandse landbouw aan deze verschuiving heeft bijgedragen.

Gebruik bron 2.

5p **4** Leg uit:
- welk politiek-militair doel Van Oldenbarneveldt heeft met de oprichting van de VOC en
- welke twee manieren hij gebruikt om dit doel te bereiken en
- (per manier) of de VOC aan de verwachtingen van Van Oldenbarneveldt voldoet.

In 1672 staat de Republiek aan de rand van de afgrond, in 1715 kan de Republiek haar schulden niet meer betalen.
Sommige economisch-historici kiezen ervoor de Gouden Eeuw te laten eindigen in 1672, andere economisch-historici kiezen voor 1715 als eindpunt.

4p **5** Geef voor elk van beide keuzen de economisch-historische argumentatie die daarbij gevolgd kan worden.

Gebruik bron 3.
Stel: Je wil dit schilderij gebruiken als illustratie bij een werkstuk over Dynamiek en stagnatie in de Republiek. Het schilderij past bij verschillende paragrafen, afhankelijk van de toelichting die je erbij geeft. Zo kan het schilderij gebruikt worden in de paragrafen over:
1 de bloei van de Amsterdamse stapelmarkt;
2 de culturele bloei van de Republiek.

2p **6** Geef voor elke keuze de toelichting die er dan bij nodig is.

Voor historici is de graanprijs tot ongeveer 1750 een belangrijke graadmeter voor de levensstandaard van de bevolking van de Republiek.

3p **7** Beredeneer:
- waarom de levensstandaard goed is af te lezen aan de graanprijs en
- waardoor de graanprijs na ongeveer 1750 een minder goede graadmeter is.

Gebruik bron 4.

Bij deze bron passen de volgende uitspraken:
1 Dit bestuursreglement versterkt de oligarchisering.
2 De naam 'Vredesinstrument' past goed bij de politieke bedoeling van de Staten met dit reglement.
3 Uit dit reglement blijkt het burgerlijk karakter van de Republiek.
4 In dit reglement komt een gevolg van de Reformatie naar voren.

4p **8** Ondersteun elke uitspraak met een argument.

Gebruik bron 5.

Stel: Je doet onderzoek naar de economische achteruitgang van de Republiek in de achttiende eeuw. Je vindt deze tekst en je vraagt je af of deze bron bruikbaar is voor het onderdeel van je onderzoek dat gaat over het gedrag van de regenten.

4p **9** Noem twee redenen waarom je twijfelt aan de bruikbaarheid van deze bron voor je onderzoek en geef per reden aan of die te maken heeft met de representativiteit of met de betrouwbaarheid van de bron.

Op het verlanglijstje van de Doelisten in 1748 stonden onder meer de volgende eisen:
1 Beëindiging van het systeem van belastingverpachting.
2 Opheffing van misbruiken rond de verdeling van stadsambten.
3 Verkiezing van de eigen officieren door de leden van de schutterij.
4 Verkiezing van bewindhebbers van de VOC en de WIC door de burgerij.
5 Herstel van de gilden in hun oude rechten.

4p **10** Kies hieruit twee eisen met een economische en twee eisen met een politieke achtergrond en geef per eis aan, welk belang de Doelisten daarbij hadden.

In 1782 gaf stadhouder Willem V opdracht om namens de Republiek tien oorlogsschepen te leveren aan Frankrijk, de bondgenoot van de Republiek in de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784). Al snel bleek dat de schepen niet gereed waren voor de strijd. De verontwaardiging bij de Fransen was groot.

4p **11** Leg uit dat:
- dit incident veelzeggend was voor zowel de politieke als de economische positie van de Republiek ten tijde van de Vierde Engelse Oorlog en
- het bekend worden van dit incident de patriotten goed van pas kwam.

Op 11 november 1945 besloot de Vietnamese Communistische Partij zichzelf op te heffen en de strijd tegen de Fransen uitsluitend voort te zetten in de Vietminh. Dit besluit werd genomen uit strategische overwegingen.

3p **12** Geef aan
- wat de Vietnamese communistische leiders met het besluit hoopten te bereiken en
- of hun strategie succesvol was in het binnenland en
- of hun strategie succesvol was in het buitenland.

Gebruik bron 6.
De Amerikaanse regering wil in deze periode een standpunt bepalen in de strijd tussen Frankrijk en de Vietminh over Vietnamese onafhankelijkheid.

2p **13** Geef een argument **voor** en een argument **tegen** Amerikaanse steun aan Frankrijk.

In 1951 werd de Vietnamese Communistische Partij heropgericht.

2p **14** Verklaar de heroprichting vanuit de internationale verhoudingen na 1945.

Gebruik bron 7.
Over de inhoud van De Lattre de Tassigny's toespraak wordt in 1951 door de Noord-Vietnamese partijleiding anders geoordeeld dan door de Amerikaanse regering.

6p **15** Leg uit:
- waarom de Noord-Vietnamese partijleiding in de toespraak van De Lattre de Tassigny een bewijs ziet voor continuïteit in het Westers imperialisme en
- wat de mening is van de Amerikaanse regering over de vijandbeelden van de Vietminh en van Frankrijk waarnaar De Lattre de Tassigny in zijn toespraak verwijst en
- (zonder bron) waarom De Lattre de Tassigny zich juist tot deze jongens richt.

Gebruik bron 8.

2p **16** Toon aan dat de begrippen dominotheorie **en** containmentpolitiek van toepassing zijn op deze bron.

In de eerste jaren van de Democratische Republiek Vietnam stond Ho Chi Minh privé-bezit van grond tijdelijk toe.

2p **17** Toon aan dat deze politiek in strijd was met Ho Chi Minh's ideologie en noem een reden waarom hij toch voor deze tijdelijke politiek koos.

De volgende gebeurtenissen uit de Vietnamoorlog staan in willekeurige volgorde:

1 Het Tonkin-incident vindt plaats.
2 Diem wordt afgezet tijdens een staatsgreep.
3 Operatie Rolling Thunder gaat van start.
4 In Parijs beginnen de onderhandelingen over beëindiging van de oorlog.
5 Het Tet-offensief gaat van start.
6 Het Congres geeft president Johnson volmachten om troepen te sturen naar Vietnam.

2p **18** Zet deze gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Volgens veel Amerikaanse militairen verhinderde de strategie van limited war het bereiken van het doel van operatie Rolling Thunder.

3p **19** Noem het doel van operatie Rolling Thunder en leg uit waarom de strategie van de limited war verhinderde dat dit doel bereikt kon worden.

Gebruik bron 9.
Twee beweringen:

– Cobb spreekt met het uitbeelden van de vlag van 1777 een oordeel uit over de rol van de Verenigde Staten in de Vietnamoorlog.
– Cobb is van mening dat de Vietnamoorlog niet gezien kan worden als een burgeroorlog.

4p **20** Leg beide beweringen uit met de bron.

In de loop van de Vietnamoorlog moesten veel Zuid-Vietnamese boeren hun boerderij verlaten.

2p **21** Noem hiervoor twee oorzaken.

Een Amerikaanse documentaire over het bloedbad van My Lai werd in 1971 onderscheiden met een Oscar, de hoogste filmprijs in de Verenigde Staten. Een deel van de Amerikaanse bevolking reageerde hier enthousiast op, maar een ander deel zag de prijs als een provocatie.

2p **22** Leg uit dat deze tegengestelde reacties passen bij het Amerikaanse debat over de Vietnamoorlog in die tijd.

Gebruik bron 10.
Stel:
Deze foto wordt eind jaren zestig in de Verenigde Staten gebruikt door zowel voor- als tegenstanders van het Amerikaanse optreden in Vietnam.

4p **23** Leg uit dat de foto gebruikt kan worden:

– door een voorstander van het Amerikaanse optreden in Vietnam om zijn standpunt te verduidelijken en
– door een tegenstander van het Amerikaanse optreden in Vietnam om zijn standpunt te verduidelijken.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Gebruik bron 11.

Een bewering:

Nixon en Kissinger gaan er in dit gesprek vanuit dat:

– de driehoeksdiplomatie succesvol is,
– Noord-Vietnam er ten onrechte op rekent dat de protestgeneratie de publieke opnie nog zal weten te beïnvloeden.

4p **24** Ondersteun beide elementen van de bewering met de bron.

Tussen de terugkeer van veel Vietnamveteranen in de Amerikaanse samenleving en het Vietnamsyndroom bestond een verband.

2p **25** Leg uit welk verband dat is.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.